

915073

915136

III

Mag. St. Dr.

Ex Libris Nicolai

1776

189
58
POWINNOŚCI

Y

WŁADZA

DEPARTAMENTOW

w RADZIE PRZY BOKU NASZYM NIEUSTAIĄCEJ.

O R A Z

T Ł U M A C Z E N I E

O B O I Ę T N O Ś C I P R A W A 1775.

U S T A W Y T E Y Z E R A D Y.

P R Z Y W O D Z A C do exeku-
cyi Artykuł szofsty Aktu ni-
nieyszey Konfederacyi Ge-
neralney oboygą Narodow,

ktory ma za cel dobrą harmonią mię-
dzy różnemi Magistraturami Rzeczy-
pospolitey, y zupełne od niższych dla
wyższey Magistratury uszanowanie y
posłuszeństwo, stanowimy: iż Rada
przy Boku Naszym Nieustaiąca zostaiąc
złożona z Osob trzydziestu sześciu,
spofobem w Prawie Roku 1775 opi-
sanym, Departamenta w Niey będą
miały następującą władzę.

- I. Departament Interessow Cudzoziemskich,
zachowuiąc onego przy władzy, która
mu iest wzwyż wspomnionym Prawem
nadana, będzie miał nad to moc nego-
cyowania y traktowania z zagraniczne-
mi Potencjami o Traktaty Handlowe,
naypożytecznieysze dla Kraiu, które
MY KROL za zdaniem Rady Nie-
ustaiącej in pleno między Seymem a
Seymem zawierać moc mieć będziemy.

A

915130

III

140

II. Departament Policyi nad to, co mu jest powierzono Prawem Roku 1775., będzie miał Inspekcyą nad Kommissyami Boni Ordinis po Woiewodztwach, iakie osobnym Prawem teraźniejszego Seymu ustanowione będą, iako też moc examinowania Rachunkow wszystkich Miałt Krolewskich podług Praw dawnych, y obracania dochodow, na rozrządzenie Policyi naypożyteczniejsze. Będzie mógł zawierać Kontrakty z Kompaniami do zamyłłow potrzebnych w materyi Policyi, za zdaniem Rady in pleno bez wyciągania nowych Podatkow. Sądy zaś Łaski Wielkiej Koronney złożone będą odtąd ze czterech Marszałkow Obojga Narodow, którzy na nich przytomni być, y podług Rangi swoiey przysydawać mają. Assefforow zaś przysydający Marszałek Minister dobierać sobie będzie sposobem w Prawie 1766. opisanym.

III. Departament Woyskowy w Radzie Nieustalającej, będzie reprezentować odtąd Kommissyą Woyskową tak, iak jest Prawem Roku 1764. opisana, z obiaśnieniem w Artykułach następujących.

1. Departament ten wydawać będzie wspólnie z WW. Hetmanami Wielkimi Koronnemi lub Polnemi wszystkie Ordynanse potrzebne do służby Woysk Obojga Narodow, to jest: co się tycze Cwiczenia, Mustry y Karności Woysk w ich kwaterach, ale żadna Kommenda nie będzie mogła być ruszona z Garnizonow swoich, tylko za zdaniem Rady in pleno; ktore to Ordynanse pierwszego gatunku w przytomności, na Sessyi Departamentu Woyskowego, ktorego z WW. Hetmanow, przez Niego podpisane będą. A w nieprzytomności Ich przez pierwszego in ordine.

2. Płaca Woyskom Obojga Narodow czynić się będzie zupełnie przez Kommissyę Skarbowe Obojga Narodow porządkiem, ktory na teraźniejszym

197
Seymie przepisany będzie. Departament Woyskowy przyśyłać będzie na każdą Ratę Stan Woysk Oboyga Narodów tymże Kommissyom, wraz z Extraktem Przyśięgi każdego z Komendantow lub Plenipotentow różnych Korpusow w służbie Rzeczypospolitey.

3. Co się tycze Sądów, Departament ten Woyskowy rozstrząsać tylko będzie sprawy między Woyskowemi w materiyach wypływających z służby. Sprawy zaś między Obywatelem, a Woyskowym należeć odtąd będą do Sądów Ziemskich, Grodzkich y Mieyskich, podług kondycyi Osob *salvâ appellatione*, do Sądów *Ultimarum Instantiarum*, podług Praw powszechnych Królestwa.

4. Zostanie przy nim moc wydawania potrzebnych Ordynansów, do Woysk oboyga Narodów, dla Exekucyi Dekretów wszystkich Jurysdykcyi, podług Reguł przepisanych dawnemi Prawami, a Departament nie będzie mógł nigdy odmówić podobnych Exekucyi.

5. Nakoniec Departament ten czynić będzie nam Królowi y Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey in pleno Rapporta, nie tylko te, które są Prawem 1775. przepisane, ale też y te wszystkie, y w tenczas, kiedy Rada wyciągać będzie. Ale co się tycze Dekretów w sprawach między Woyskowemi wypadłych w tym Departamencie, Rada Nieustaiąca nie będzie miała mocy ani ich odmieniać, ani ich uchylać.

6. Cztery Regimenta Gwardyi Koronney y Wielkiego Xięstwa Litewskiego powrócą pod Zwierzchność Nas Króla, tak iak były w Roku 1764.

7. Do wszystkich Szarzy woyskowych oboyga Narodów *utriusquè* *Authoramenti* bez Excepcyi aż do najmniejszego Officyera, subalterna, łącząc w to Urzędy Strażników y Obożnych Polnych oboyga Narodów, My Król
A ij

zalanować będziemy, Szeffowie Regimentów przyśyłać nam będą za każdym wakaniem Opis Starzeństwa y Rekomendacye swoje favore Officyerów, którzyby więcej zasług lub zdolności mieli, z pomiędzy których My wybierać będziemy, a Departament Woyskowy każe publikować Woysku bez opozycyi wszystkie Patenta nasze. Rotmistrze Chorągwi Polskich zostaną przy dawnym Prawie nominowania do szarży Officyerów y Towarzyszów, a Departament Woyskowy nie będzie mógł odmówić tym nominacyom, Forisztelacyi.

8. Znosiemy zupełnie przysięgę posłuszeństwa wykonaną W. Hetmanowi Wielkiemu Koronnemu w Roku 1775. y rozkazujemy, ażeby całe Woysko Rzeczypospolitey po rozwiązaniu niniejszey Konfederacyi Generalney oboygą Narodów wykonało przysięgę Rotą 1764. przepisaną.

9. Rewizye Woysk wszystkich czynić się będą w ten czas, iak się zdawać będzie Radzie Nieustającej in pleno, zawsze przez Osoby, które taż Rada na ten koniec mianować będzie.

10. Nowy Regulament Woyska publikowany przez Wielmożnych Hetmanów Wielkich w Roku 1775. oddany będzie do roztrząśnienia Radzie Nieustającej in Pleno, z mocą odmienienia y poprawienia tego wszystkiego, coby być mogło osobliwie względem lokacyi Woysk oboygą Narodów nayanużyteczniejszego dla całego kraju.

IV. Departament Sprawiedliwości nie mogąc się wdawać, podług Prawa terażniejszego Seymu, w żadną moc Sądową, będzie miał pro Objecto Artykuły następujące.

1. Examinować będzie wszystkie memorjały y skargi Obywatelów, iako też odpowiedzi z iedney y z drugiey strony, które do Rady Nieustającej zanie-

143
sione będą dla rozstrzygnięcia Ich przez
Sądy Seymowe, y podawać ie będzie
Radzie in pleno, która w tey mierze
Rezolucye swoje wydawać będzie po-
dług Opisu Prawa terażniejszego Sey-
mu y Ordynacyi Sądów Seymowych.

2. Będzie miał baczość, aby Juryzdy-
kcyą Marszałkowską y Asessorów mia-
ły zawsze swoich podług Praw 1766.
Assessorów, y aby Ciż Assessorowie po-
winności dopełnili.

V. Departament Skarbowy zostając przy
władzy, która mu jest Prawem 1775.
nadana, zachowując w całości obydwie
Kommissye Skarbowe przy Prawach
y Powinnościach, które Im dawnymi
y terażniejszego Seymu Prawami prze-
pisane są, będzie mógł examinować, y
podawać do approbaty Rady in Pleno
Kontrakty z różnemi Kompaniami, któ-
re się nadgłaszają ku pożytecznym za-
myśłom dla kraju, a osobliwie do wy-
nalezienia wszelkiego gatunku krusz-
ców & Fossilium, a których Decyzye
według Praw dawniejszych były zle-
cone Kommissyom Skarbowym, obcią-
żonym teraz tyle innemi czynnościami.

Uregulowawszy tym sposobem moc
y Granice każdego Departamentu w
Radzie Nieustającej, sędziemy ieszcze
rzeczą potrzebną, objaśnić różne Ar-
tykuły Prawa 1775. tyczące się teyże
Rady, y które będąc zadysputowane,
wyciągają wyroku niniejszego Seymu.

1. Marszałek Rady będzie miał miejsce
wszędzie przed wszystkimi Urzędni-
kami obojga Norodów.

2. Do Urzędów wakujących przez śmierć
lub Rezygnacyą wszystkich Senato-
rów Duchownych y Swieckich, iako
też wszystkich Ministrów obojga Na-
rodów, Rada Nieustająca wybierać bę-
dzie z pomiędzy Konkurentów do te-
go wakanfu trzech Kandydatów, z
których My Król iednego wybierze-
my podług upodobania naszego.

144

Gdyby jednak który z Przewielebnych Biskupów żądał sobie obrać za życia swego Koadiutora, My Król nie damy mu do tego pozwolenia, chyba za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustającej, czyli per unanimitatem, czyli per pluralitatem do wyboru Osoby.

3. In Casu nieprzytomności Kanclerza, któryby zasiadał w Radzie Nieustającej, Pieczęć rzeczoney Rady oddana będzie Marzalkowi Stanu Rycerskiego do Expedycyi.

4. Konfyliarze Rady Nieustającej będą obowiązani do sześcioletniego miefizkania każdego Roku pod czas Funkcyi swoiey w Warszawie, y do znajdowania się regularnie na Sessyach Rady, oprócz przypadku choroby prawdziwey, gdyby tym powinnościom zadosyć nie czynili, będą pierwszy raz rekwirowani przez Marzalka Rady, drugi raz napomnieni przez Radę in pleno na Piśmie, a trzeci raz oddaleni od swey funkcyi, a inszy Konfyliarz obrany będzie natychmiast per vota secreta podług formy przepisaney ex Ordine, y Prowincyi, z której był Konfyliarz oddalony.

5. Kiedy Minister Prezydujący w swoim Departamencie na Sessyi znajdować się nie będzie: Primus ex ordine z Senatu, lub ex Equestri ordine Jego miejsce zastąpi.

6. Kondemnaty otrzymane y prezentowane wprzod nim Konfyliarz obrany Przy sięgę wykona, przeszkadzać mu będą do funkcyi, ale gdy już będzie in exercitio oney, żadna Kondemnata ekskludować go od Rady nie będzie mogła.

7. Gdyby podczas Seymu wyciągała potrzeba, ażeby który Konfyliarz Stanu Rycerskiego był obowiązany mówić dla usprawiedliwienia Rady Nieustającej, lub explikowania Jey Rezolucyi, prosić będzie tak iak Posłowie Marzalka Seymowego o głos.

8. W nieprzytomności Marszałka Rady,
Primus in ordine z Stanu Ryoerskiego
z Prowincyi, z ktorey iest Marszałek,
zaśtąpi miejsce y funkcyą Jego wyko-
nywać będzie.

9. Gdyby ktora Osoba przytomna lub
nieprzytomna wybrana za Konfiliarza
na Seymie, nie chciała się podić tej
funkcyi, powinna się determinować
w czasie sześciu tygodni, po którym
terminie Rada in pleno przyśtąpi do
Elekcyi trzech Kandydatow ex eodem
Ordine & Provincia, z ktorey był
nieakceptuiący funkcyą, a MY KROL
jednego ze trzech wybierzemy.

W WARSZAWIE

W DRUKARNI P. DUFOUR uprzyw. J. K. Mei Drukarza. 1776.

100

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS FIRST INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

IN TWO VOLUMES

THE FIRST

OF THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS FIRST INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

IN TWO VOLUMES

THE SECOND

OF THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS FIRST INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

IN TWO VOLUMES

THE THIRD

OF THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS FIRST INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

IN TWO VOLUMES

THE FOURTH

OF THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS FIRST INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

IN TWO VOLUMES

THE FIFTH

OF THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS FIRST INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

IN TWO VOLUMES

THE SIXTH

OF THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS FIRST INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

IN TWO VOLUMES

THE SEVENTH

OF THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS FIRST INSTITUTION

awiarę, y wolności z łeymu w niewola, z niewoli na Butawę, Pod Koron
idąc, a idąc na Butawę za sporegulną taską, Łokmi 8 m mied. Nigle do
Tronu łokmi, serce wdzięczne, Serce pełne wrany, wolności, i kral-
owej. Najasnijsze

rozprzeczom, zgoły tytułowi. Ażby przynajmniej
Niech kto chce, iak chce Tuzi. Iż to słowem wyobrażeniem, jedynostkowego
Panowania, i zagubienia tej wolności, od ktorej Istota Polski największy
bięrze zażyty, Istota Jego niemoga być tylko śmiertelnym ciałem, i przeto
y przetrwałość Obywatelstwa trwałym.

Jereli w tych niebezpieczliwych, a day Bore nie ostatnich cęperę, Apde
 czasach pełnie obowiązki Unędu Hetmanzkiego ist iorno co byc za oddana
 wouska jroias byc ustawione obrońca, krola i y narodu iest iedna, co
 byc Hetmanem, krolu. Maż mnie Hetmanem, Jereli by za iedna bylo
 byc Hetmanem ro odstompi Praw starych dla iednych. Panie wolno
 iwrzas narezd Butawę, Zostanie przy mnie inota, y będe jwspokrebie
 Rozkazem Obywatelom Hetmanu Obywatelom ied. Butawy jak caki
 dżis hetmanie wwoyorku przy

[illegible]

1122

Wohlfahrt der Maynwarte (Zamir) z. ser holon re kotom huch = daleh
nie ed ale miki -
Zamir y wuzungu ala masego hira
Wohlfahrt der Maynwarte (Zamir)

Jan. de Dam.
Kypier.
vlin.
vengering.
Ged. 1790.

25.000 —

Biblioteka Jagiellońska

stdr0023234

